

† DANIEL
PRIN HARUL LUI DUMNEZEU,
ARHIEPISCOPUL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOCTIITORUL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI
ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL,
PREACUCERNICULUI CLER
ȘI DREPTMĂRITORILOR CREȘTINI DIN
ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

*HAR, PACE ȘI BUCURIE DE LA DOMNUL NOSTRU
IISUS HRISTOS,
IAR DE LA NOI PĂRINTEȘTI BINECUVÂNTĂRI*

Hristos a înviat!

*Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți credincioși și credincioase,*

Învierea Domnului nostru Iisus Hristos este biruința iubirii Lui smerite asupra păcatului neascultării oamenilor față de Dumnezeu, asupra iadului ca existență însingurată și asupra morții ca despărțire a sufletului de trup.

Răstignirea și Moartea pe Cruce a Domnului Iisus Hristos au fost cauzate de invidia și ura unor cărturari și farisei, de trădarea ucenicului Său Iuda Iscarioteanul, dar și de nedreptatea lui Ponțiu Pilat, care L-a condamnat la

moarte pe Iisus, deși recunoscuse că El este nevinovat (cf. *Luca* 23, 4 și 14-15; *Ioan* 18, 38). Însă, la ură și violență, Iisus a răspuns cu răbdarea suferințelor, cu rugăciune către Dumnezeu-Tatăl pentru a ierta păcatul celor care L-au răstignit: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac” (*Luca* 23, 34), precum și cu desăvârșită ascultare și dăruire a Sa față de Dumnezeu-Tatăl: „Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul Meu” (*Luca* 23, 46; vezi și *Filipeni* 2, 8). Dar în această iubire smerită și milostivă a lui Hristos Cel răstignit, se afla tainic prezentă puterea Învierii Sale. Hristos Cel înviat a biruit păcatul, iadul și moartea, pregătind astfel învierea tuturor oamenilor la sfârșitul veacurilor: „Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a învierii) celor adormiți” (*1 Corinteni* 15, 20). **Taina sfântă a iubirii smerite și milostive a lui Hristos, cuprinsă în Crucea și Învierea Sa, a fost anticipată și instituită de Iisus Hristos ca lucrare sfântă și mântuitoare înainte de Pătimirile, Moartea și Învierea Sa, la Cina cea de Taină, dăruind ucenicilor Săi, și prin ei Bisericii Sale, Sfânta Euharistie care se săvârșește în Biserica Sa spre iertarea păcatelor și spre viața de veci** (cf. *Matei* 26, 26-28; *Marcu* 14, 22-24 și *Luca* 22, 19-20) De aceea, Sfântul Evanghelist Ioan ne spune că Domnul Iisus Hristos „iubind pe ai Săi, cei din lume, până la sfârșit i-a iubit” (*Ioan* 13, 1). Așadar, Sfânta Euharistie arată în mod tainic legătura dintre Crucea și Învierea lui Hristos și dăruiește celor ce se împărtășesc din ea iertarea păcatelor și arvuna învierii de obște și a vieții veșnice (cf. *Ioan* 6, 54).

Taina Învierii lui Hristos ca biruință asupra morții și iadului a fost profetită cu sute de ani înainte, de către psalmistul și prorocul David, în *Psalmul* 15, unde se spune: „Nu vei lăsa sufletul meu în iad, nici nu vei da pe cel cuvios al Tău să vadă stricăciunea” (*Psalmul* 15, 10).

Sfântul Apostol Petru, în predica sa din ziua Pogorârii Sfântului Duh și a întemeierii Bisericii, în Ierusalim, mărturisește adevărul Învierii Domnului nostru Iisus

Hristos și amintește că taina aceasta a fost prezisă sau „mai înainte văzută” de către prorocul David, zicând: „Bărbați frați, cuvine-se a vorbi cu îndrăznire către voi despre strămoșul David, că a murit și s-a îngropat, iar mormântul lui este la noi, până în ziua aceasta. Deci el, fiind proroc și știind că Dumnezeu i S-a jurat cu jurământ să așeze pe tronul-i din rodul coapselor lui, mai înainte văzând, a vorbit despre învierea lui Hristos: că n-a fost lăsat în iad sufletul Lui și nici trupul Lui n-a văzut putreziciunea. Dumnezeu a înviat pe acest Iisus, Căruia noi toți suntem martori” (Faptele Apostolilor 2, 29-32). Același adevăr al Învierii lui Hristos îl arată și Sfântul Apostol Pavel (cf. Faptele Apostolilor 13, 34-37).

Despre rostul coborârii lui Hristos la iad cu sufletul, Sfântul Apostol Petru, în prima sa epistolă, spune: „Hristos a suferit o dată moartea pentru păcatele noastre, El Cel drept pentru cei nedrepti, ca să ne aducă pe noi la Dumnezeu, omorât fiind cu trupul, dar viu făcut cu duhul, cu care S-a coborât și a propovăduit și duhurilor ținute în închisoare [...]” (1 Petru 3, 18-19; vezi și Apocalipsa 1, 18).

Urmând învățăturii Sfinților Apostoli, Sfinții Părinți ai Bisericii au mărturisit adevărul Învierii lui Hristos ca biruință asupra morții și asupra iadului, au meditat asupra acestei taine a iubirii smerite și milostive a lui Dumnezeu pentru oameni, au binevestit-o în cuvântări teologice, în cântări liturgice și în icoane sfinte.

De aceea, **Biserica Ortodoxă are cea mai bogată și frumoasă mărturisire liturgică a adevărului Învierii lui Hristos – Biruitorul păcatului, al morții și al iadului.**

Pogorârea la iad a Mântuitorului Hristos este menționată în slujbele din sărbătorile perioadei *Penticostarului* (de la Paști până la Rusalii) de peste două sute de ori, iar în slujbele din duminicile întregului an liturgic, de peste o sută cincizeci de ori¹.

¹ Nikolas P. VASSILIADIS, „The mystery of death”, translated by Fr. Peter A. Chamberas, second edition, The Orthodox Brotherhood of Theologians „The Saviour”, Athens, 1997, p. 173.

Biruința lui Hristos asupra iadului este în mod deosebit amintită în cântările din *Sfânta și Marea Sâmbătă*, în cântările din *noaptea de Paști* și în cântările din *Săptămâna Luminată*².

În *Cuvântul de învățătură* al Sfântului Ioan Gură de Aur care se citește în noaptea Sfintelor Paști este descrisă în cuvinte de rară frumusețe biruința lui Hristos asupra morții și asupra iadului: „*Nimeni să nu se teamă de moarte, că ne-a izbăvit pe noi moartea Mântuitorului; a stins-o pe ea Cel ce a fost ținut de ea. Prădat-a iadul Cel ce S-a pogorât în iad; umplutu-l-a de amărăciune, fiindcă a gustat din trupul Lui. [...] A primit un trup și de Dumnezeu a fost lovit. A primit pământ și s-a întâlnit cu cerul. A primit ceea ce vedea și a căzut prin ceea ce nu vedea. Unde-ți este, moarte, boldul? Unde-ți este, iadule, biruința? Înviat-a Hristos și tu ai fost nimic. Sculatu-S-a Hristos și au căzut diavoli. Înviat-a Hristos și se bucură îngerii. Înviat-a Hristos și viața stăpânește*”³.

De asemenea, *icoana ortodoxă a Învierii Domnului* ne prezintă pe Mântuitorul Hristos coborând la iad cu sufletul Său îndumnezeit, sfărâmând porțile iadului, adică biruind întunericul însingurării prin lumina iubirii Sale, ridicând apoi din iad și din moarte firea omenească reprezentată de strămoșii neamului omenesc, Adam și Eva, dăruind totodată bucurie sufletelor dreptilor din Vechiul Testament, care așteptau mântuirea ca biruință a lui Hristos asupra păcatului, asupra iadului și asupra morții. Pe scurt, „*pe Adam din stricăciune ridicând și moartea pierzând*”, cum se spune în *Luminânda Sfintelor Paști*⁴.

Sfânta Scriptură ne arată că rostul Pogorârii la iad a Mântuitorului Hristos, adică la starea de robie și singurătate a sufletelor celor morți, a fost „*ca să surpe (să*

² *Slujba Învierii*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010, pp. 12, 14, 16, 32.

³ *Slujba Învierii*, pp. 57-58.

⁴ „Rânduiala slujbei din noaptea Sfintelor Paști”, în *Slujba Învierii*, p. 53.

învingă) prin moartea Sa pe cel ce are stăpânirea morții, adică pe diavolul, și să izbăvească pe acei pe care frica morții îi ținea în robie toată viața” (Evrei 2, 14-15).

Astfel, Hristos Cel înviat este Domn sau Stăpân și peste cei vii și peste cei morți, așa cum spune Sfântul Apostol Pavel în *Epistola către Romani*: „căci pentru aceasta a murit și a înviat Hristos, ca să stăpânească și peste morți și peste vii” (Romani 14, 9; vezi și *Efesenii* 4, 8-10; *Filipeni* 2, 7-11).

Acest adevăr îl mărturisește și cartea *Apocalipsei* unde Hristos-Domnul spune: „Eu sunt Cel ce sunt viu. Am fost mort, și, iată, sunt viu, în vecii vecilor, și am cheile morții și ale iadului” (*Apocalipsa* 1, 18).

De asemenea, Sfânta Scriptură ne spune că prin moartea și Învierea lui Hristos se dezleagă blestemul care lega întreg neamul omenesc ca urmare a păcatului lui Adam și al Evei (cf. *Facerea* 2, 17), astfel încât după cum toți oamenii mor în Adam, așa toți vor învia în Hristos (cf. *Ioan* 5, 28-29; *1 Corinteni* 15, 52).

Întrucât este biruitor al păcatului, al iadului și al morții, precum și dătător al vieții veșnice, Domnul Iisus Hristos a făgăduit tuturor celor care cred în El viața veșnică: „Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi” (*Ioan* 11, 25). De aceea, în slujbele Bisericii Ortodoxe, mai ales în *Acatistul Domnului nostru Iisus Hristos*, El este numit „Apărătorul Cel mai mare” și „Biruitorul iadului”.

Iubiți frați și surori,

Învierea Domnului Iisus Hristos este temelia învierii de obște sau universale a tuturor oamenilor care au trăit pe pământ de la începutul lumii și până la sfârșitul ei (cf. *1 Corinteni* 15, 52). Însă, învierea de obște sau universală nu este un fenomen natural, ci ea este o minune, o lucrare mai presus de fire, este darul exclusiv al iubirii lui Dumnezeu pentru toți oamenii din toate popoarele, din toate timpurile și din toate locurile (cf. *Ioan* 5, 28-29 și *1 Corinteni* 15, 52).

Deși toți oamenii vor învia la sfârșitul veacurilor, totuși, existența fericită sau nefericită a fiecărui om după

învierea universală depinde de libertatea omului de-a săvârși fapte bune sau fapte rele, de răspunsul pozitiv sau negativ al fiecărui om față de iubirea lui Dumnezeu: „pentru că noi toți – spune Sfântul Apostol Pavel – trebuie să ne înfățișăm înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău” (2 Corinteni 5, 10).

Lumina Învierii lui Hristos ne arată, așadar, cât de mare este valoarea vieții pământești a fiecărui om, tocmai pentru că viața omului pe pământ este anticamera învierii de obște și a vieții cerești veșnice, a pregătirii omului pentru a intra în Împărăția iubirii și slavei Preasfintei Treimi.

În acest sens, **lumina Învierii lui Hristos susține lupta sau strădania creștinului pentru viețuire sfântă și pentru fapte bune în timpul vieții pământești. Pacea, bucuria și darul iertării păcatelor (cf. Ioan 20, 22-23) sunt darurile sfinte pe care Hristos Cel înviat le-a oferit Sfinților Săi ucenici și le oferă neîncetat Bisericii Sale, prin Sfintele Taine, culminând cu Sfânta Euharistie ca arvună a vieții veșnice din Împărăția Preasfintei Treimi.**

Totodată, *lumina Învierii dă sens sau înțeles sfânt întregului univers, întregii existențe create.* De aceea, la slujba ortodoxă din noaptea de Paști, slujbă care este o icoană profetică a învierii universale, se cântă: „Acum toate s-au umplut de lumină, cerul și pământul și cele de sub pământ!”. Adică, acum toate s-au umplut de sens și de speranță, toate sunt îndreptate către *un cer nou și un pământ nou* (cf. Apocalipsa 21, 1), către Ierusalimul ceresc, în care moarte și noapte nu vor mai fi, pentru că Însuși Dumnezeu va lumina cetatea (cf. Apocalipsa 21, 4 și 25).

Fără învierea universală și fără speranța transfigurării universului actual într-un *cer nou și pământ nou*, istoria omenirii se consumă într-o luptă dramatică pentru existență și o nesfârșită alergare după fericiri limitate și trecătoare, iar întreg universul actual pare o necropolă imensă în expansiune fascinantă și dezintegrare lentă. Fără proclamarea Evangheliei Învierii lui Hristos și fără mărturisirea din Crezul ortodox: *Aștept învierea morților și*

viața veacului ce va să fie, Biserica însăși riscă să fie redusă la o morală socială și să devină o instituție seculară ca oricare alta din lumea aceasta (cf. 1 Corinteni 15, 14).

Așadar, credința în Înviere ne ajută să nu ne pierdem nădejdea în fața greutăților vieții, ci să cerem mai stăruitor ajutorul lui Hristos Cel răstignit și înviat, Care, tainic, dar real, cunoaște viața noastră cu toate încercările ei și ne spune: „Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20).

Dreptmăritori creștini,

Credința în biruința lui Hristos asupra păcatului și asupra morții ne cheamă astăzi să ajutăm mai mult pe toți oamenii care au nevoie de ajutor spiritual și material.

De aceea, Biserica Ortodoxă Română a proclamat anul 2020 ca *An al pastorației părinților și copiilor*, precum și *An al filantropilor români*, pentru a promova atât demnitatea familiei și valorile autentice ale pedagogiei creștine, cât și cultura dărnicii sau a generozității în viața poporului român.

De-a lungul istoriei, Biserica Ortodoxă Română a desfășurat o bogată lucrare de asistență socială sau filantropică, ctitorind multe instituții sociale, medicale și educaționale, cămine pentru copii, cămine pentru bătrâni, cantine și adăposturi pentru săraci ș.a.

Și în prezent, Biserica Ortodoxă Română contribuie în mod responsabil și substanțial la alinarea suferințelor oamenilor, atât prin lucrarea liturgică, duhovnicească și pastorală, cât și prin lucrarea de asistență socială și filantropică.

Astăzi, în contextul pandemiei cu noul coronavirus (COVID 19), când vedem în jurul nostru atât de multe semne ale bolii și ale morții fizice, toți trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu pentru toate persoanele bolnave, dar și pentru toți medicii și personalul sanitar, pentru toți voluntarii care ajută pe cei bolnavi și pe cei izolați, precum și pentru toți cei ce lucrează cu devotament pentru sănătatea și binele poporului român.

Să ne rugăm pentru toate familiile și copiii, tinerii și bătrânii neajutorați, pentru toți cei nevoiți să rămână acasă, în izolare, respectând măsurile de siguranță sanitară.

Apreciem și binecuvântăm pe toți clericii: ierarhii, preoții și diaconii, pe toți monahii și monahiile și pe toți credincioșii mireni care se roagă mult și ajută spiritual și material pe cei aflați în nevoie.

Cuvânt părintesc de binecuvântare și de întărire duhovnicească adresăm tuturor românilor din afara granițelor României, în special românilor din Italia și Spania, precum și din alte părți ale lumii.

De asemenea, adresăm cuvinte de consolare și compasiune familiilor celor decedați ca urmare a pandemiei actuale. **Iubirea izvorâtă din rugăciunea pentru cei adormiți în Domnul este mai tare decât moartea! Pomenirea în rugăciune a celor adormiți în Domnul este un act de credință, de speranță și de iubire**, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel, care îndeamnă pe creștinii ce plâng pe cei morți să nu se întristeze peste măsură, ca oamenii fără de nădejde, ci să se mângâie, având credința că Hristos Domnul, Cel ce a biruit moartea, va învia pe cei adormiți (cf. *1 Corinteni* 15, 22), iar cei care au crezut în El vor fi pururea împreună cu Domnul în Împărăția Sa (cf. *1 Tesaloniceni* 4, 13-18).

Dorim ca Sfintele Sărbători de Paști să aducă tuturor românilor multă sănătate și pace, bucurie și speranță! Cu dragoste părintească, vă adresăm tuturor salutul pascal: *Hristos a înviat! Adevărat a înviat!*

Al vostru către Hristos-Domnul împreună rugător
și de tot binele doritor,

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române